

Uredništvo in upraviteljstvo v Ptuj
v gledališkem poslopju.

Štajerc izhaja vsaki drugi petek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Sestavki dobrodošli.

Rokopisi se ne vračajo in se morajo
najdalje do pondeljka pred izdajo do-
tične številke vpsolati.

Štajerc.

Posamezna številka velja v Ptuj za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Pri odjemanju več ko 10 števk pri-
meren rabat.

Cena za oznanila za:

1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—,
 $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—,
 $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K. 1.—
Pri večkratnem oznanilu posebno zni-
žana cena.

Štev. 2.

V Ptuj v nedeljo dne 27. januarija 1901.

II. letnik.

Kaj je kmečka organizacija?

V Leobnu, v Knittelfeldu, v Judenburgu stane ena zeljna glava 8 krajcarjev, liter mleka 12 kr., par piščancev 1 gld. 20 kr., kilo surovega masla 1 gld. 20 kr., in to ne samo po zimi, ampak tudi po leti. Šopek retkvice stane tam celo poletje 5 kr. in ena solatna glava 2 do 4 kr. V Gradcu je živež sicer malo cenejši, ali vedno še zelo drag. Ako se primerjajo te cene s cenami na trgih v Ptuj, Mariboru, Radgoni in Celju, najde se, da ima na Spodnjem Štajarskem veliko poljedelskih pridelkov prav revne cene in se dostikrat še prodati ne dajo, kateri se pa na Gornjem Štajarskem drago plačujejo, — če se sploh le za kupiti dobijo, kajti na Gornjem Štajarskem ne vspeva ne perutnina, ne zelenjava in se tam bavijo največ le z živinorejo in gozdarstvom.

Odkod pride toraj, da mi od različnih pridelkov imamo preveč, na Gornjem Štajarskem pa premalo imajo, in zakaj bi se to zjednačiti ne dalo? To prihaja iz pomanjkanja kmečke organizacije. Ako bi se v vsaki večji občini na

Spodnjem Štajarskem ustanovilo društvo, ki bi svoje pridelke prodajalo skupno, potem bi se dalo tej stvari odpomoči. Kako pa naj bi tako društvo zgledalo? No, pri tem ni nobene coprnije! Treba je da se zbere 30 do 50 kmetov in gledajo večkrat po leti na to, da spravijo za en vagon pridelkov za živež skupaj, kakor: surovega masla, skute, jaje, perutnine, solate, zelja, sadja vsake vrste, pa le bolj finejšega in potem naj vsak od pripeljanega blaga dobi potrdilo. Nato naj se vagon odpošlje v Bruk ali Leoben, Knittelfeld ali Judenburg, zraven pa se naj pelje eden zanesljiv pameten mož, da preskrbi v onih krajih prodajo teh tje poslanih pridelkov. Mi lahko kmetom zajamčimo (garantiramo), da se bode vse to v enem ali dveh dneh prav dobro prodati zamoglo, tako, da bodo pošiljalci vse stroške vračunši, še vedno prav lep dobiček imeli. Taka poljedelska krajna društva zamorejo ob enem tudi kot posojilnice mnogo koristnega do-
prinesti, ker se kmetom na blago, ki ga odpošljejo, ali šele odposlali bodo, že lahko predujem (voršus) da. Taka društva pa zamorajo kmetkemu stanu tudi pomagati s tem da si skupno nakupijo žveplo, galico,

Coprnijski „kolomon“ in hudič.

Resnična povest. (Piše »Simon iz Šentjurja.«)

Bilo je tako-le sredi julija, nekoliko pred „pasjimi dnevi“. Prav vesel in sam s sabo zadovoljen koraka „Gašpar dve“ po poti iz svoje domače vasi v sosednjo. „Gašpar dve“ so mu rekali zato, ker je imel dve oči; bil je še namreč nek drug Gašper v njegovi vasi, ki je imel pa samo eno oko in je bil zato „Gašper ena“. Kakor rečeno, „Gašper dve“ koraka korajžno naprej. V hlačnem žepu krčevito stiska 32 srebrnih kron, katere je dobil za prodani smolak in katere bo danes vrnil Povšetovemu Jakecu, ki mu jih je bil lani o vseh svetih posodil. Vroče pripeka solnce iz nebeške visočine in upira svoje žarke v Gašparjev hrbet, da mu s čela kar curkoma teče pot. Bolj ko pol pota je že storil. Hudo ga žeja in komaj čaka, da bo prišel do prve gostilne, kjer si ga bo privoščil pol litra, saj ima še nekaj čez 32 kron. Ni mu treba dolgo žeje trpeti, kajti še nekoliko korakov in gostilna je tu.

„Dobal dan, Debeluh“, pozdravi Gašpar gostilničarja.

„Bog daj, Bog daj“, mu ta odgovori. „Kaj pa bo dobrega“.

„Palnes ga pol litla!“ „Tako“, se odreže krčmar in mu veli, naj gre za hišo v uto, kjer bo našel dva znanca iz svoje vasi. Omeniti moram tukaj, da naš „Gašpar dve“ ne zna izgovarjati črke „r“ in „š, ž, č.“ Namesto „r“ pravil „l“ in namesto „š, ž, č“, pa en „puhstab“, ki ni ne „z“ ne „c“ ampak nekaj srednjega med temi.

Res se spravi Gašpar za hišo. „O, ti stlela ti, ga vedva tud' zajfata!“ „Kaj pa da“, odgovorita mu. Bila sta to Zevnikov Tinče in pa Flisekov Peter. Zevnikov Tinče bil je oglje žgal in prodajal, Flisekov Peter pa že črne šole študiral. Akoravno je že bil potemtakem pol gospoda, vendar je prav rad govoril v „okancih“ s svojimi sovaščani in jim marsikatero povedal.

Tinče in Peter mu ponudita piti in on se ni branil. Dvakrat zvrne in kozarca sta prazna.

„To se palleže, ko je taka vložina; kal cev dan

umetna gnojila itd., ker na tak način dobijo blago ceneje. Vsekakor je treba za take reči denarja, pa ravno za taka društva se denar lahko dobi, ker tistim od deželne zveze Raiffeisenove kase, ako se k tistim pristopi, vselej predujeme (voršuse) proti 3% obrestim dajo. V to svrhu je dežela lansko leto podelila 400.000 kron.

Gotovo se nahajajo v večjih krajih bistri in skušeni kmetje, ki bi bili zmožni taka društva osnovati in jih voditi, tam pa, kjer se nikdo za to zmožnega ne čuti, tam pa naj se gre k gospodu učitelju s prošnjo, da on to reč v roke vzame. Kdor se toraj za tako koristno stvar zanima in je nemškega jezika zmožen, ta naj si najprvo preskrbi knjigo: „Landwirtschaftliche Ortsvereine“, katera se pri „Leitung der bündlerischen Bauernpartei Graz, Hauptplatz Nr. 14,“ zastoj dobi.

Kaj hočete od nas?!

„Štajerc“ je na Spodnjem Štajerskem razširjen v 12.000 iztisih in lahko se reče, da je malo kmetov, kateri bi ga vsaj od časa do časa ne brali. Pa ne samo kmečki ljudje berejo „Štajerca“ ampak tudi gospodje duhovniki in advokati. Da se je „Štajerc“ kmečkemu stanu priljubil, vemo mi in tudi vi, kajti od kmečke strani pride nam za vsako novo številko do 500 novih naročnikov. Da advokati „Štajerca“ ne morejo trpeti, to vemo tudi — kar se samo ob sebi razume, kajti tudi „Štajerc“ ne more trpeti advokatov!

Ali enega mi ne vemo! Mi namreč ne vemo zakaj ravno gospodje duhovniki „Štajerca“ tako urno zasledujejo. Nahajajo se duhovni gospodje, katere prime krč, ako „Štajerca“ zagledajo, kateri se noč in dan čez „Štajerca“ jezijo in celo iz prižnice med pridigo naš list obrekujejo. No, vi duhovni gospodje,

bi clovek piv“, pravi Gašpar in se vsede. Krčmar mu prinese vina. Ni dolgo sedel pred politrčkom, kmalu je bil prazen in krčmar mu mora prinesiti družega. Tudi tega doleti ista usoda. Kmalu je prazen bokal. Tudi Tinče in Peter ga pridno in naglo vlečeta. Toda „naglica ni nikoli pridna“, pravi star pregovor. In res! Kmalu ga čutijo poštenega dolenjca, ki jim je stopil v glavo. Gašpar, Tinče in Peter postanejo židane volje. Pojejo in pijeje, da je kaj. Pa Peter in Tinče se že hočeta odpraviti, ker pravita, da nimata denarja več.

Ga imam pa jaz, se zadere Gašper in zaškroboče z denarjem v žepu. „Le ostanta! Placov ga bom jaz nekaj. Povsetov Jakec mi ne bo zamelo, ce mu glih danes ne prinesem vsega. Smolaka je se dost po hosti. Nablav ga bom spet in bo dobal. Plodav ga bom in Jakec bo jemov denal.“ Tako je kričal Gašpar. Nalezal se ga je že bil toliko, da ni več tako resno mislil na svoj dolg.

In res so ga vlekli in vlekli brez mere. Prišlo je še nekaj znancev in denar Gašparjev bil je — zapit. Gašpar je bil tako pijan, da je po vseh štirih lezel domov. Ongav hlapec mi je pravil, da ni vedel

mi vas vprašamo z besedami Kristusovimi: kaj imamo mi z vami opraviti? Jeli „Štajerc“ kedaj našo katoliško vero zatajil? Jeli on obrede naše svete vere kedaj zasramoval ali duhovski stan napadal? Mi smo toraj pripravljene vsakemu, kdor nam tak pregrešek dokazati zamore, onih 120 gld. plačati, katere je urednik „Slovenskega Gospodarja“ onokrat od „Štajerca“ zahteval. Mi smo celó marsikatero krivično napadanje od strani duhovnikov tiho prenesli, ker nismo hoteli kot dobri kristjani se z maziljenimi gospodi prepirati.

V uredništvu „Štajerca“ ležijo kupi dopisov od ljudi, kateri so bili psovani, ker so se na naš list naročili, katerih otroci so bili od katehetov preganjani in psovani, ker so njih stariši naročniki našega lista, in imamo sporočila o pridigah najdebelejšega kalibra, pri katerih se je naš list napadalo. Tudi sodna obravnava Muršec—Kalchberg prinesla je zanimiv odstavek o duhovniški svojevoljnosti. En kaplan dobi priložnost v poštne uradu pri Sv. Benediktu uradne dopise konfiscirati (zapleniti) in ne najde maločastno po pridigi iz prižnice vsem vrlim šolskim otrokom, kateri „Štajerca“ raztrgajo, zahvalo občine izreči.

To so oni brezvestni gojenci gospoda kaplana, kateri si pri poštne uradu pustijo časnike dati z namenom, iste vničiti. Gospod kaplan vzgojuje torej otroke k laži, k hinavščini in k hudobnemu poškodovanju tuje lastnine, in se jim iz prižnice zahvali za njihovo pobalinstvo. Gospod kaplan naj nas toži pri sodišču, ako on kako neresnico v naši trditvi najde.

Ni nam torej ostalo nobenega drugega pota na razpolago, kakor naše pritožbe očitno razglasiti. In sovražnikom „Štajerca“, bodosi oni mašniki ali posvetnjaki, povemo jim slovesno, da si mi razžaljenja od njih prepovemo. Kdor se bode pa podstopil zoper

ali pride medved ali clovek proti njemu, ko ga je po noči videl lezti domov.

„Moj dus, moj dus, ti stlela ti“, rentočil in klel je družega dne „Gašper dve“. Zdaj pa mam, zdaj „Dnalja nec, glava me boli in zejn sem, da bi gnojnico piv. Jojmenece, kaj bo le Povse leko? Molbit se danes al pa jutal plide in bo hotel denal meti. Vlag, kje ga naj vzamen.

Tako je premišljeval Gašpar, ko pride k njemu Zevnikov Tinče.

„Kaj pa se tako držiš, kakor da bi bil same stekle gliste jedel? Včeraj si bil pel in vriskal, da je bilo veselje, danes si pa tak kakor polit pes.“

„Ka b' na biv. Povse bo palso, jaz sem pa blez klajcalja. Ka pa naj naledim“.

„Ja, ja vruga, saj je res! Kaj si čisto vse zapil?“

„Vse, vse! To-le se mam nekaj clnih keblor, za tote se pov klobase ne dobim“.

„To je pa sitna. Kako bi le napravla, da bi denar dobil?“ Tako premišljujeta Tinče in „Gašpar dve.“ Kar nankrat pade Tinčetu nekaj pametnega v glavo.

nas usta odpreti, ta naj pa bo prepričan, da ga bomo mi po njegovih nagajivih čeljustih tako okrali, da bode zgubil veselje za zmiraj — poštene ljudi in koristen list obrekovati.

Angleška kraljica Viktorija umrla.

V torek o pol sedmi uri zvečer umrla je v Londonu angleška kraljica v starosti 82 let. Bila je najstarejša valdarica v Evropi. Rojena 24. maja 1819, nastopila vladanje 20. junija 1837, je torej čez 63 let vladala eno močnejših držav v Evropi. Na smrtni postelji jo je obiskal nemški cesar Viljem, ker je s kraljico v bližnjem sorodstvu. Kraljica je bila poročena s princem Albertom iz hiše Coburg-Gotha, s katerim se je poročila 10. februarja 1840, in z njim v lepi složnosti živela do njegove smrti, do 14. decembra 1861. Kraljica umrla je mirno. Zdelo se je da spi, in ko so zdravniki pristopili, so spoznali, da je mrtva. V zadnjem času bila je črna in je po princezinjah poizvedovala, če jo ljudstvo še ljubi; ko so ji one to vselej potrdile, se je vedno razveselila. K pogrebu pride več vladarjev. Domneva se da je vzrok njene smrti vojska z Buri.

Vojna v Južni Afriki.

Angležem gre zopet slaba in morajo vedno eno za drugim svoji vojski pomoč pošiljati. Najboljše pri vsem tem pa je, da Angleži skoraj nikoli ne vedo, kje da se njihovi sovražniki Buri nahajajo, kar jim dela veliko strahu. Večino svojih vojakov morajo Angleži porabiti, da branijo železnico, katero Buri vsak čas kje pretrgajo in jim vagone razbijejo, živež pa, ki je za Angleže namenjen, sami poberejo in ga kolikor mogoče saboj v gore odpeljejo. Druge oddelke pa, kar jim še na razpolago ostajajo, pa zopet rabijo za

„Veš kaj Gašper?“ pravi mu tiho!“

„Kaj pa Tinče?“

„Se spominjaš, kaj je Flisekov Peter včeraj zvečer pravil?“

„Plav nec ne. Kaj pa je plavil?“

Zdaj se pomakne Tinče k Gašparju in mu zašepče na uho:

„Pravil je, da ima ta majhen kolomon in da zna hudiča — Bog nas ga — varuj v ris poklicati in da hudič prinese denarja, če prav prosiš in zakličesh.“

„Saj je les. Se ze spominjam.“

„Veš kaj“, pravi dalje Tinče, „pojdiva k njemu in ga prosima, naj bo tako dober in naj nama posodi ali naju naj nauči, kako bi poklicala hudiča v ris, da bi denarja prinesel.“

„Pa mislis, da bo povedov?“

„Bo že, bo že, saj je včeraj za tvoj denar pil.“

Res se napravita k Flisekovemu Petru.

Na glas se je ta skoro zasmel, ko mu poveta, kaj bi rada. Toda tega ni storil, ker bil bi se grozno zameril, ampak mislil si je, če sem jih včeraj za norce

varovanje mest in trgov, katere Buri vsak čas, in to še ponoči naskočijo, kaj poderejo in pobijejo potem pa zopet zginejo kakor kafra in Angleži gledajo z dolgimi nosovi za njimi. Ako Angleži prav v kratkem kaj posebnega ne store, bodejo se še ostali Holanci vzdignili, potem bodejo pa vsekakor premagani. Holandski naseljenci so tudi že dali angleškim vojaškim oblastvom vedeti, da jim svojih konj, katere Angleži tako silno potrebujejo, ne bodejo hoteli prodajati, in da si naj Angleži le sami pridejo po — nje. Tudi to ne diši po dobrem. Buri so tudi sklenili, da bodejo vsaki rudnik, do katerega pridejo, porušili. V Londonu vlada velika razburjenost, katera se zaradi boleznih kraljice Viktorije še povišuje. Če se res še to uresniči, potem bode razburjenje priklopelo do vrhunca, kar bode na vojsko prav slabo uplivalo in Buri bodejo zopet na boljšem. Pač se lahko misli, da je to za Angleže le kazen božja, ker so hoteli skoraj celi svet podjarmiti, potem pa uboge rodove do krvi izsesati ter svoje blagajne napolnjevati. No, pa sedaj so se ji začele že izpraznjevati, ker višji oficirji imajo plače potrojene, nižji pa podvojene; vsega bojnega angleškega vojaštva pa je z ranjenci čez 200.000 oseb, dočim Burov še 20.000 ni. Nevarnost položaja v Kaplandiji mora biti za Angleže zelo velika, kajti vlada je proglasila po vsej koloniji vojno stanje. Izvzete se le luke Kapstadt, Port Elizabeth in East-London ter vshodni kraji, ki meje ob Natal. Duhovi Holandcev morajo biti jako razburjeni, ker upa vlada le s tem sredstvom pomiriti in krotiti jih, da ne začno ustaje. Ali angleška vlada se bržčas moti ter doseže baš nasprotno kar namerava. Radi vojnega stanja morajo namreč vsi Holanci orožje odložiti in izročiti strelivo. Uradniki in vojaki pa so izvzeti. Seveda so holandski vojaki in uradniki večinoma pristopili med vrste angleških aktivnih vojakov, tako, da bodo sedaj Holanci razoroženi, Angleži

imel, moram še danes, ako sta tako neumna, da verjameta.

„No, ali bi hoteli povedati gospod Peter?“ pravi Tinče. „Vsaj vam boma nekaj dala od tega proč, kar nama prinese hudič.“ „Hm, hm, to je težka stvar in se ne sme kar tako okoli praviti. Pa če mi obljubita, da ne poveta ne živi duši, hočem vama povedati.“

„Tak za gvisn, kakol je sam Bog v svetih nebesih, de ne boma nobenemu povedla“, pravi „Gašper dve“.

„No, naj bo!“ pravi študent. Flisekov Peter je sicer prav dobro vedel, da ne dela prav, pa naj bo, si je mislil, bom saj „en špas“ doživel v počitnicah, kakor nobeden. Za vrageca se bom sam oblekel in oplašil nju bodem tako, da se njima ne bo nikoli več ljubilo, hudiča v ris klicati.

„Pojdita z menoj“, in ju pelje pod neki kozolec. Tam vzame iz žepa svoj notic in začne prebirati sem in tje med listi.

(Konec prihodnje.)